

Documenta – Centar za suočavanje s prošlošću | Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek |
Građanski odbor za ljudska prava | Pravda Bjelovar

Podrška strategiji razvoja pravosuđa u području ljudskih prava

Osijek, Zagreb, Bjelovar 18. rujna 2015.

Dvotjedni izvještaj o suđenjima za ratne zločine, pojavama diskriminacije, zločinu iz mržnje i govoru mržnje, pravima žrtava rata i društvenom procesu suočavanja s prošlošću

Uhićenja optuženih za ratne zločine

Đorđe Stojaković je izručen iz Irske 17. srpnja 2015. godine, temeljem Europskog uhiđenog naloga. Županijsko državno odvjetništvo iz Vukovara podiglo je optužnicu br. K-DO-30/10, od 8. prosinca 2010. godine, kojom je optužilo Đorđa Stojakovića da je počinio kazneno djelo ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika, radnjom nečovječnog postupanja prema ratnim zarobljenicima. Stavlja mu se na teret da je 19. studenoga 1991. godine, na području Srbije, nedaleko od mosta Erdut Bogojevo, iz autobusa kojim su prevoženi ratni zarobljenici iz Borovo Commerce-a, izvukao dvojicu ratnih zarobljenika Vladu Kovačevića i Vinka Miljka i zlostavljao ih, tukao.

Umirovljeni srbijanski general Borislav Đukić, optužen za ratni zločin nad civilima u Hrvatskoj devedesetih godina, uhićen je 17. srpnja 2015. u zračnoj luci u Tivtu u Crnoj Gori. Isti je priveden istražnom sucu Višeg suda u Podgorici koji mu je odredio ekstradicijski pritvor. Županijsko državno odvjetništvo u Splitu podiglo je optužnicu br. KT 27/93, od 13. prosinca 1995., kojom je optužilo Ratka Mladića, Milu Novakovića, Borislava Đukić i Milana Koricu da su kao zapovjednici isplanirali i organizirali rušenje brane i hidroelektrane "Peruća", što su 28. siječnja 1993. njima potčinjeni vojnici izvršili postavljanjem i aktiviranjem eksploziva. Zahvaljujući pravovremenoj intervenciji radnika HEP-a, spriječen je, prema optužnici, cilj rušenja brane - potpuno potapanje i dovođenje u opasnost života više od 50.000 stanovnika Sinja, Trilja i Omiša.

Županijsko državno odvjetništvo Split potvrdilo je informaciju vezanu uz uhićenje Emilija Bungura, osuđenog za ratni zločin nad civilima u Lori 1992. godine, a protiv kojeg se vodi još jedan sudski postupak zbog ratnog zločina nad zarobljenicima u Lori. Emilio Bungur, od 2004. godine nedostupan hrvatskom pravosuđu, uhićen je u Žaboriću pored Primoštena 22. kolovoza 2015. godine te je istoga dana prevezen u splitski zatvor. 28. kolovoza 2015. godine Županijski sud u Splitu zaprimio je njegov zahtjev za obnovu kaznenog postupka.

Državljanin Republike Hrvatske optužen za zločine u Mostaru

8. rujna 2015. Tužilaštvo Bosne i Hercegovine podignulo je optužnicu protiv nekadašnjeg pripadnika Hrvatskog vijeća obrane (HVO) Marija Miličevića, nastanjenog u Republici Hrvatskoj, državljanina

Republike Hrvatske, za zločine nad bošnjačkim zatvorenicima počinjene 1993. i 1994. godine na području Mostara¹, za krivično djelo zločina protiv čovječnosti.

Optuženi Miličević se navedenom optužnicom tereti da je od srpnja 1993. do ožujka 1994., kao zapovjednik Antiterorističke grupe "Benko Penavić" HVO-a, zapovijedao, a nekad i sam izvodio civile bošnjačke nacionalnosti iz logora *Heliodrom* i odvodio ih na prinudne radove te u "živi štit". U više navrata, kako stoji u optužnici, zatvorenici su prisiljavani da prave rovove, utvrde i nose pune vreće pijeska na liniji razgraničenja između Armije BiH i HVO-a te je tako tijekom radova poginulo pet civila, dvadeset je ranjeno, a pet civila su fizički zlostavljali njemu podređeni pripadnici Antiterorističke grupe "Benko Penavić".

Republika Hrvatska, prema čl. 9. Ustava RH, ne izručuje svoje državljane, osim kada se mora izvršiti odluka o izručenju ili predaji donesena u skladu s međunarodnim ugovorom ili pravnom stečevinom EU. Kako tužiteljstva Hrvatske i Bosne i Hercegovine imaju potpisan protokol o saradnji u predmetima ratnih zločina², postoji mogućnost da uslijed razmjene dokaza, DORH inicira kazneni progon protiv Marija Miličevića.

Pred sudovima u RH trenutno su u tijeku tri postupka, čije optuživanje je rezultat regionalne suradnje po sporazumima tužiteljstava u regiji (za zločin u Velikoj Kladuši: podignuta je optužnica (18. srpnja 2014.) protiv Čazima Behrića državljanina Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine te je postupak u tijeku pred Županijskim sudom Rijeka, za zločine u logorima Gabela, Silos i Dretelj, ŽDO Split podiglo je optužnicu protiv dvojice okrivljenika, pripadnika brigade HVO-a Knez Domagoj, koji imaju dvojno državljanstvo (RH i BiH), za zločin u logoru Manjača - ŽDO Zagreb podignulo je optužnicu (23. prosinca 2014.) protiv Ratka Andrića, državljanina Republike Srbije, potpukovnika JNA.

Prema podacima izvještaja DORH za 2014.³, Tužiteljstvo Bosne i Hercegovine predalo je podatke i dokaze u pet (5) predmeta u odnosu na osobe koje sad prebivaju u Republici Hrvatskoj i njezini su državljani, a sumnja se da su počinili ratne zločine na području Bosne i Hercegovine. Tako su dostavljeni podaci i dokazi protiv 5 (pet) hrvatskih državljanina te je u jednom predmetu podignuta optužnica, protiv 2 (dvije) osobe u tijeku je istraga, a ostali se predmeti još razmatraju. Okružno državno odvjetništvo u Doboju je dostavilo podatke vezane uz 10 (deset) hrvatskih državljanina koji se razmatraju pred nadležnim županijskim državnim odvjetništvima.

Osuda inicijative za rehabilitaciju pozdrava "Za dom spremni"

Šokantnu inicijativu građana da pozdrav „*Za dom spremni*“ postane službeni pozdrav Hrvatske vojske koje su među ostalima podržala i dvojica biskupa Katoličke crkve i to pomoćni biskup zagrebački Valentin Požaić i biskup sisački Vlado Košić, nisu prihvatili ni predsjednica Republike Hrvatske, niti drugi politički ili stranački lideri. Inicijativa je ocijenjena provokativnom pa i protucivilizacijskom, pošto je pozdrav korišten samo u vrijeme ustaške Nezavisne države Hrvatske i izjednačen je s nacističkim pozdravom. Među reakcijama organizacijama civilnog društva izdvajamo izjavu Hrvatskog P.E.N. centra: "Protivimo se recentnom prijedlogu da ustaški pozdrav *Za dom spremni* postane službeni pozdrav Hrvatske vojske i osuđujemo isticanje ustaških simbola na javnim mjestima i priredbama. Upozoravamo na pojavu sve učestalijeg krivotvorenja povijesti i negiranja zločina počinjenih u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, napose u logoru smrti Jasenovcu. Osuđujemo ponašanje dijela hrvatske Katoličke crkve koji neskriveno daje potporu tim pojavama i njezinim protagonistima.

¹ <http://www.tuzilastvobih.gov.ba/?id=3021&jezik=b>

² <http://www.dorh.hr/PotpisanProtokolSTuziteljstvomBosne>

³ <http://www.dorh.hr/dorh2003>; Državno odvjetništvo Republike Hrvatske, Ažurirano izvješće o radu u predmetima ratnih zločina

Zabrinuti smo i zbog neznanja mladih naraštaja o tom razdoblju hrvatske povijesti i njihove ravnodušnosti, čemu su razlogom udžbenici i uopće nespremnost da se o njemu objektivno i istinito govori. Izraze neoustaštva sagledavamo u širem sklopu pojave i jačanja neonacizma ne samo u dijelovima Njemačke, nego i drugdje u Europi, čija su posljedica rast ksenofobije, rasizma i novog antisemitizma. Oni su ozbiljna prijetnja realizaciji načela europskog zajedništva, otvorenosti i demokratizaciji društva.“

Osim povijesnih, političkih i društvenih razloga za odsustvo osude ustaških zločina njihova nasljeđa, kroz dosadašnje monitoriranje procesuiranja zločina iz mržnje zamijetili smo manjkavosti zakona kao i njihove primjene. Upotreba ustaškog pokliča kažnjava se po nekoliko prekršajnih zakona, a u rjeđim slučajevima, i to kada je ustaški pozdrav povezan sa još kakvom radnjom, primjenjuje se Kazneni zakon. U praksi to znači primjenu *Zakona o sprečavanju nereda na sportskim natjecanjima*, *Zakona o javnom redu i miru*, te *Zakona o javnom okupljanju*. Tako *Kazneni zakon* regulira govor mržnje⁴ kao javno poticanje na nasilje ili mržnju (članak 325.), Članak 4. *Zakona o sprečavanju nereda na sportskim natjecanjima* propisuje što nije dopušteno na tribinama stadiona i predstavlja prekršaj: pjevanje pjesama ili dobacivanje poruka čiji sadržaj iskazuje ili potiče mržnju ili nasilje na temelju rasne, nacionalne, regionalne ili vjerske pripadnosti. Bez obzira što je kaznenim zakonom predviđeno kažnjavanje svakog tko izravno poziva na mržnju i nasilje ili ističe simbole koji na to pozivaju, nije izričito navedeno koji su to simboli. Prema podacima dostupnim kroz medijske natpise⁵ dobivenih od Ministarstva unutarnjih poslova i Viskog prekršajnog suda od 2011. do danas, policija je evidentirala 62 osobe zbog javnog izvikivanja ili isticanja pozdrava “Za dom spremni” te je podnijela 60 prekršajnih i dvije kaznene prijave, a prekršajni sudovi su izrekli 13 osuđujućih presuda na novčane kazne do 700 kuna.

Ujedno navedena inicijativa predstavlja potpun izostanak pijeteta prema žrtvama fašističkog terora.

Relativiziranja zločina počinjenih u ustaškim logorima Slana i Metajna

Kad je izraelska TV ekipa početkom rujna stigla na na otok Pag kako bi snimali dokumentarni film o ustaškim koncentracijskim logorima u uvali Slana i Metajni na otoku Pagu, mještani Metajne su pozvali policiju zbog navodnog neovlaštenog snimanja škole, tvrdeći da o zločinu ne znaju ništa i da se nikad nisu dogodili pa je izraelska TV ekipa napustila Pag u pratnji policije.

Posjećamo da su logori smrti Gospić-Jadovno-Pag osnovani sredinom travnja 1941. funkcionirali kao gubilišta do zatvaranja i reokupacije ovog područja od strane talijanskih fašista sredinom kolovoza. U tom je logorskom kompleksu ubijeno više desetina hiljada Židova i Srba iz svih krajeva tadašnje Nezavisne Države Hrvatske. U logore Slana (za muškarce) i Metajna (za žene i djecu) na Pagu dopremani su u najvećem broju zatočenici iz radnog logora Ovčara, nedaleko od Gospića. Na osnovu talijanskih dokumenata i svjedočenja preživjelih utvrđeno je da je vrlo velik broj ljudi umoren i bačen u more već u paškom kanalu, na putu do Paga. Životni izgledi zatvorenika i zatvorenica mjereni su nezamislivom mržnjom, ustaškim hirovitim mučenjima, silovanjima i planskim pogubljenjima. Posljednji logoraši Slane bili su prvi zatočenici i graditelji logora Jasenovac. Neki istraživači procjenjuju da je na Pagu pobijeno oko 8.000 žena, djece i muškaraca.

Tri puta je postavljena ploča u spomen na Srbe, Židove, Rome i Hrvate koji se nisu slagali s ustaškim režimom i tri puta je razbijana, posljednji put u srpnju 2013. Organizacije civilnog društva prosvjedovale su zbog uzastopnih uništavanja ploče te zahtijevale policijsku istragu. Aneta Lalić iz Srpskog narodnog vijeća u emisiji Prizma komentirala je: “Pag nije jedino mjesto stradanja ni jedino mjesto kulture zaborava, poricanja genocida i holokausta u Republici Hrvatskoj. Možemo reći da danas postoji atmosfera u kojoj je normalno opetovano uništavanja ploča u roku od dva do desetak

⁴ Više o govoru mržnje: Maja Munivrana Vajda: Zakonska podloga za sankcioniranje govora mržnje - devedesetih i danas, str. 359 – 371, Procesuiranje ratnih zločina - Jamstvo procesa suočavanja s prošlošću u Hrvatskoj; <http://www.documenta.hr/assets/files/publikacije/procesuiranje-ratnih-zlocina-FINAL.pdf>

⁵ <http://www.jutarnji.hr/na-sudu-od--2010--samo-13-kazni-za-uzvik--za-dom-spremni-/1413042/>

dana od njihova postavljanja... Jako je žalosno da na tako ograničenom teritoriju kakav je otok policija nije u stanju pronaći krivce ili krivca. Činjenica da krivci nisu pronađeni pokazuje da nema nikakvog interesa za to i da je atmosfera poricanja onog što se dodavalo na Slani u tri ljetna mjeseca 1941. prisutna na svim razinama vlasti na otoku Pagu.“⁶

Nestali

Međunarodni dan nestalih osoba (30. kolovoza) je dan sjećanja na sve osobe koje se smatraju nestalima, bez obzira jesu li nestale u okrilju oružanih sukoba, zločina protiv čovječnosti ili kršenja ljudskih prava.

29. kolovoza 2014., potpisana je Deklaracija Međunarodne komisije za nestale osobe “*Uloga države u rješavanju pitanja osoba nestalih uslijed oružanih sukoba i zloupotreba ljudskih prava*”⁷ u Mostaru, a potpisali su je tadašnji predsjednici država: predsjednik Srbije Tomislav Nikolić, bivši predsjednik Hrvatske Ivo Josipović, predsjednik Crne Gore Filip Vujanović i predsjedavajući Predsjedništva BiH Bakir Izetbegović.

28. kolovoza, u Zagrebu su se sastali članovi Upravnog odbora Regionalne koordinacije udruga obitelji nestalih osoba s područja bivše Jugoslavije, sa sjedištem u Sarajevu, a koju čini 17 udruga obitelji nestalih osoba iz Hrvatske, Srbije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore. Cilj sastanka bio je donošenje zajedničkog stava o pitanju nestalih osoba i apel za ubrzanje cjelokupnog procesa s obzirom na to da više od 12.000 obitelji traga za istinom o svojim najmilijima koji su nestali u ratnim sukobima 90-ih. Ujedno, članovi Regionalne koordinacije, kao predstavnici obitelji nestalih osoba, bez obzira na nacionalnu, vjersku ili bilo koju drugu pripadnost i različitost, traže od zemalja potpisnica Deklaracije, kao i onih koje nisu potpisnice, ispunjavanje obaveze rješavanja sudbina svojih građana.

U Bučju i Pakracu 30. kolovoza 2015. godine održano je središnje nacionalno obilježavanje Međunarodnog dana nestalih osoba⁸ koje je organizirao Savez udruga obitelji zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja te Zajednica udruga hrvatskih civilnih stradalnika Domovinskog rata Hrvatske uz potporu Ministarstva branitelja, gradova Pakraca, Lipika, Zagreba, Udruge djece poginulih i nestalih hrvatskih branitelja Domovinskog rata, Hrvatskog Crvenog križa i visokog pokroviteljstva predsjednice Republike Hrvatske Kolinde Grabar-Kitarović. Obilježavanje je započelo polaganjem vijenaca na mjestu nekadašnjeg logora *Bučje*.

Ispred Ureda za zatočene i nestale osobe RH Ivan Grujić, predstavnik Ministarstva branitelja, naveo je kako je tijekom Domovinskog rata 18.000 osoba bilo zatočeno, od čega je 7.666 oslobođeno. U zadnjih 20 godina otkriveno je 148 masovnih i više od 1.800 pojedinačnih grobnica, a broj nestalih osoba iznosi 2.012.

U predmetu *Cipar vs. Turska*⁹, Europski sud za ljudska prava u svojoj presudi iz 2001. je utvrdio da postoji kontinuirana povreda članka 3. Konvencije (zabrana nečovječnog i ponižavajućeg postupanja) srodnika nestalih, jer je šutnja turskih vlasti o sudbini nestalih članova obitelji rodbini koja se brinula za njihovu sudbinu uzrokovala tako ozbiljne patnje koje se mogu kvalificirati samo kao nečovječno postupanje. Usvojio je presudu od 12. svibnja 2014. Europski sud je naložio Vladi Turske da isplati 30,000,000 eura Cipru, a koji će taj novac raspodijeliti pojedinačnim žrtvama čiji su srodnici nestali tijekom oružanog sukoba.

Dana 9. rujna 2015. godine, u selu Brvik, općina Bosanski Šamac, izvršena je ekshumacija posmrtnih ostataka jedne osobe. Na inicijativu i uporno traženje obitelji žrtve Ive Karalića, pripadnika HVO iz Hasića (općina Bosanski Šamac), koji je zarobljen 24. svibnja 1992. godine na prvoj crti bojišnice, u blizini mjesta Grebnice, nakon zarobljavanja odveden u logor u Bosanski Šamac gdje mu se gubi trag,

⁶ Emisija Prizma, 12.09.2015.; <http://www.hrt.hr/enz/prizma/298579/>

⁷ <http://www.icmp.int/wp-content/uploads/2014/08/signed-declaration-2.pdf>

⁸ <http://www.compas.com.hr/clanak/1/1266/jos-jednom-upucen-apel-za-prekidanje-sutnje-o-sudbini-nestalih-osoba.html>

⁹ <http://hudoc.echr.coe.int/eng/?i=001-59454#%7B%22itemid%22:%5B%22001-59454%22%5D%7D>

izvršena je ekshumacija na mjestu koje su svjedoci pokazali kao mjesto ukapanja tijela Ive Karalića. Pronađeni posmrtni ostaci prevezeni su u Institut za nestale osobe u Tuzli, gdje će biti izvršena identifikacija. Obitelj Ive Karalića obratila se Tužilaštvu Bosne i Hercegovine sa zahtjevom za kazneni progon počinitelja zločina nad Ivom Karalićem. Naime, do danas, koliko je članovima obitelji poznato, niti na jednoj optužnici, niti pred MKSJ, a niti pred Sudom Bosne i Hercegovine, ne navodi se Ivo Karalić kao žrtva¹⁰.

Prva pregledna Konferencija Konvencije o kazetnom streljivu

U Dubrovniku je od 7. do 11. rujna 2015. održana Prva pregledna konferencija Konvencije o kazetnom streljivu. Konvencija o kazetnom streljivu zabranjuje upotrebu kazetnog streljiva, te zahtijeva uništavanje uskladištenih zaliha u roku od osam godina kao i čišćenje kontaminiranih područja u roku od 10 godina te osiguravanje odgovarajuće i sveobuhvatne podrške stradalnicima.

Na Konferenciji su sudjelovali predstavnici vlada i civilnog društva iz oko 100 zemalja svijeta.

Tijekom čitave Konferencije članovi Koalicije za kazetno streljivo uključujući i osobe koje su stradale, pratile su napredak postignut u području uništavanja uskladištenih zaliha kazetnog streljiva, čišćenja kontaminiranih područja i pružanju podrške stradalnicima u posljednjih pet godina od kada je Konvencija stupila na snagu, kao i rješavanja problematike vezane uz novu upotrebu kazetnog streljiva. Documenta je uz partnere iz Mine Aid Hrvatska predstavljala civilno društvo u Hrvatskoj.

Prilog: Zločin u Vojno istražnom centru "Lora"

Vojno istražni centar Lora bio je vojni zatvor u Splitu u kojem je Hrvatska vojska od 1992. do 1997. godine držala zarobljene srpske i crnogorske vojnike, ali i civile te hrvatske vojnike tijekom Domovinskog rata. Istražni centar je bio mjesto ozbiljnih povreda odredaba međunarodnog humanitarnog prava, kao i ljudskih prava zatvorenika. Tijekom istraživanja počinjenih zločina u Lori korišteni su mehanizmi međunarodne pravne pomoći za pribavljanje iskaza svjedoka i dokumentacije, pa je tako suradnja ostvarena s Tužiteljstvom/Tužilaštvom Bosne i Hercegovine, Okružnim tužilaštvom u Trebinju, Tužilaštvom za ratne zločine Republike Srbije, Vrhovnim državnim tužilaštvom Republike Crne Gore te Međunarodnim kaznenim tribunalom za bivšu Jugoslaviju u Den Haag-u.

- Kratki prikaz sudskih i istražnih postupaka:
 - **"Lora1"**

Nakon provedene opsežne kriminalističke obrade 27. rujna 2001. godine Ministarstvo obrane, Služba Vojne policije, Odjel kriminalističke vojne policije podnio je Županijskom državnom odvjetništvu u Splitu kaznenu prijavu protiv osmorice pripadnika Vojne policije.

Županijski sud u Splitu je u ponovljenom postupku 2. ožujka 2006. donio presudu kojom ih je proglasio krivima izrekavši im kazne zatvora zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske, i to okrivljenicima: Tomislavu Duiću i Tončiju Vrkiću kazne zatvora u trajanju od osam godina (8), Davoru Baniću kaznu zatvora u trajanju od sedam godina (7) te Milenku Bajiću, Josipu Bikiću, Emiliju Bunguru, Anti

¹⁰ Preživjeli svjedoci, bivši logoraši iz Bosanske Gradiške, rekli su članovima obitelji da je Ivo Karalić bio zatočen u logoru u Bosanskom Šamcu, ali ga vrlo brzo više nisu vidjeli. Sumnjaju da je bio zatočen u neku od posebnih prostorija, gdje predstavnici Crvenog križa nisu imali pristup, stoga nije niti na evidencijama zatočenika logora u Bosanskom Šamcu, pa tako nije niti uvršten među oštećenike i žrtve toga logora

Gudiću i Anđelku Botiću kazne zatvora u trajanju svakome po šest godina (6). Vrhovni sud Republike Hrvatske je 6. veljače 2007. potvrdio navedenu presudu. Okr. Josip Bikić se dragovoljno predao i u obnovljenom postupku gdje je u cijelosti priznao počinjenje kaznenog djela, 29. prosinca 2009. godine osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 4 godine. Milenko Bajić je uhićen, prihvaćen je njegov zahtjev za obnovu postupka te je u svibnju 2012. godine osuđen na kaznu zatvora u trajnju od 4 godine i 6 mjeseci.

Osuđeni su Tomislav Duić, kao zapovjednik Vojno istražnog centra "Lora" u sastavu 72. bojne Vojne policije Hrvatske vojske, u naravi vojnog zatvora, Tonči Vrkić kao njegov zamjenik, Milenko Bajić, Josip Bikić i Davor Banić kao pripadnici interventne grupe-voda 72. bojne Vojne policije, Emilio Bungur, Ante Gudić i Anđelko Botić kao stražari u vojnom zatvoru u kojem su, osim vojnih zarobljenika, protupravno bili zatvoreni i civili uglavnom srpske nacionalnosti, da su od 12. lipnja do početka rujna 1992. godine, Tomislav Duić i Tonči Vrkić dopuštali njima podređenim stražarima te drugim vojnim i civilnom osobama kojima su dozvoljavali ulaz u zatvor, da se prema zatočenim civilima ponašaju vrijeđajući njihovo ljudsko dostojanstvo i osobito ih ponižavali, psihički i fizički zlostavljali, mučili i tjelesno kažnjavali, sve i do usmrćenja nekih te su u tome i sami sudjelovali, povrijedivši tako odredbe Ženevskih konvencija.

Uslijed ovakvog postupanja dvije su osobe usmrćene (Gojko Bulović i Nenad Knežević), a osmorici osoba teško je narušeno zdravlje (Mirko Šušak, Lazo Ostojić, Tomo Krivić, Rade Krivić, Uglješa Bulović, Duško Galić, Miroslav Katalina, Đorđe Katić – civili srpske nacionalnosti). Osuđenik Tomislav Duić je od početka postupka u bijegu, a nakon puštanja iz pritvora pobjegli su Milenko Bajić, Josip Bikić i Emilio Bungur te je postupak vođen u njihovoj odsutnosti.

- **"Lora2"**

Kako je nastavljena kriminalistička obrada zbog postojanja sumnji da su u vojnom zatvoru "Lora" počinjena i druga kaznena djela, tako je 8. prosinca 2004. Istražnom centru Županijskog suda u Splitu podniet istražni zahtjev protiv TOMISLAVA DUIĆA, TONČIJA VRKIĆA, EMILIJA BUNGURA, ANTE GUDIĆA i ANĐELKA BOTIĆA zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz čl. 122. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske, a potom (23. prosinca 2008.) je protiv navedenih okrivljenika podignuta optužnica. Optuženike se tereti da su od ožujka do kolovoza 1992. godine u Splitu, i to Tomislav Duić, kao zapovjednik Vojno istražnog centra u sastavu 72. bojne Vojne policije Hrvatske vojske, u naravi vojnog zatvora "Lora" u Splitu, Tonči Vrkić, kao njegov zamjenik, Emilio Bungur, Ante Gudić i Anđelko Botić, kao stražari u zatvoru, zajedno s neutvrđenim osobama u Vojno istražnom centru, odnosno u Vojnom zatvoru Lora u kojem su bili zatočeni ratni zarobljenici zarobljeni kao pripadnici tzv. JNA i srpskih paravojnih postrojbi, Tomislav Duić i Tonči Vrkić u navedenom svojstvu dopuštali njima podređenim stražarima te drugim vojnim i civilnim osobama dozvoljavali ulaz u zatvor, da se prema **37 zatočenih ratnih zarobljenika** ponašaju vrijeđajući njihovo ljudsko dostojanstvo i osobito ih ponižavali, psihički i fizički zlostavljali, mučili i tjelesno kažnjavali te i sami u tome sudjelovali, povrijedivši tako odredbe Ženevske konvencije o postupanju s ratnim zarobljenicima i druge odredbe međunarodnog prava, uslijed čega su **trojica zarobljenika preminula** (Dušan Jelić, Bojan Vesović, Vlade Savić), a drugima je teško narušeno zdravlje. Suđenje u navedenom predmetu počinje 9. rujna 2015. pred Županijskim sudom u Splitu.

- **"Lora 3"**

Kao rezultat suradnje s Vrhovnim državnim tužilaštvom Republike Crne Gore te informacije jedne nevladine udruge, zatraženo je kriminalističko istraživanje zbog sumnji na smrtno stradavanje grupe zarobljenika-pripadnika tzv. "nikšićko- šavničke grupe", koji su dovedeni u vojni zatvor u "Lori", gdje su bili zlostavljani. U tijeku je provođenje navedene obrade radi provjere navoda i utvrđivanje okolnosti stradanja zarobljenika.¹¹

¹¹ Za sadržaj izvještaja isključivo su odgovorne organizacije izdavači te on ni na koji ne način ne predstavlja službene stavove donatora. Ovaj izvještaj je nastao u sklopu projekta 'Podrška strategiji razvoja pravosuđa u području ljudskih prava', uz financijsku podršku Fondova Europskog gospodarskog prostora i Kraljevine Norveške za organizacije civilnoga društva, čiji je provoditelj za Republiku Hrvatsku Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva.